

STRANDSKYDD SINVENTERING LEKSAND

MILJÖ- OCH BYGGKONTORET

Leksand 26 februari 2010

Strandskyddsinventering

Bakgrund

Plankommittén har på sammanträdet 2008-05-12 föreslagit att SAMBA tillsammans med miljökontoret tar fram inventeringsunderlag och områdesavgränsning som kan utgöra underlag till fortsatt diskussion om strandskyddet.

Bestämmelserna om strandskyddet infördes ursprungligen för att trygga allmänhetens tillgång till stränderna. Syftet har därefter utvidgats till att också gälla att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet. 2009 gjordes strandskyddets regler mer flexibla för att ta hänsyn till olika typer av landsbygder med olika förhållanden och förutsättningar. Den nya lagens syfte är att ge kommunerna större ansvar.

De viktigaste nyheterna i nya lagen är:

- Kommunen får **huvudansvaret** för att besluta om dispenser och upphävande av strandskyddet i detaljplaner.
- **Kraven stärks** på redovisning av särskilda skäl vid dispens.
- Vid varje beslut om dispens eller upphävande av strandskydd ska en **”fri passage”** för allmänheten säkerställas.
- Kommunen får ansvar för att i översiktsplanen peka ut vissa områden inom vilka **lättnader** av strandskyddet ska gälla (LIS, landsbygdsutveckling i strandnära områden). Områdena får omfatta endast en begränsad del av stränderna och allmänheten skall i fortsättningen ha tillgång till stränderna. Dispens krävs.
- Länsstyrelsen ska **bevaka** strandskyddsintresset vid kommunal planläggning.
- Länsstyrelsen ska **granska och överpröva** kommunala beslut om upphävande och dispenser.

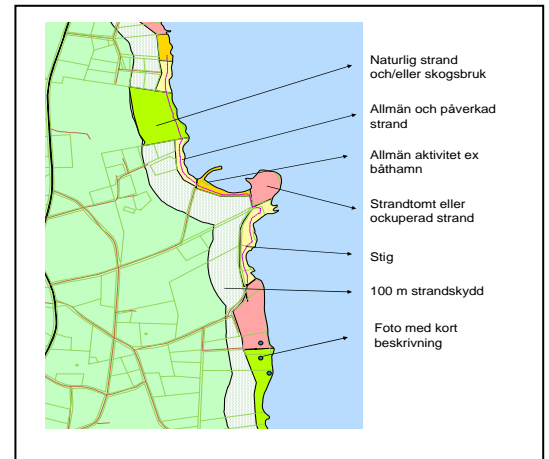
Strändernas värden

Verksamheter vid stränderna kan skapa arbetstillfällen och bidra till en levande landsbygd. Boende kan ge underlag för lokal service som till exempel butiker och skolor. Attraktiva boendemiljöer kan även bidra till företagsetableringar. Samtidigt ligger en stor del av strändernas attraktivitet i att de förblir obebyggda. Vi skall komma ihåg att vi i Sverige är unika med allemansrätten och strandskyddet som gör våra stränder extra värdefulla för boende och turister. Genom att utarbeta en väl genomtänkt plan för stränderna kanske vi kan få alla intressena att samsas.

Översiktlig strandinventering

För att få en överblick över Leksands kommuns stränder gjordes år 2008 en översiktlig inventering över stora delar av kommunens stränder i Siljan samt ett mindre område i Österdalälven. På ett tusental punkter finns fotografier och en kort beskrivning av strandområdet. Kartorna med punkterna finns inlagda på ArcView, GIS. För att lättare kunna få en överblick över strändernas karaktär, var allmänheten har tillträde och var naturliga stränder finns kvar, har områdena delats in i 4 färger.

Rött visar stränder som inte är eller känns tillgängliga för allmänheten. **Gult, ljusgult och grönt** visar stränder som är tillgängliga för allmänheten men med olika grader av påverkan. **Gult** är påverkad strand med allmän aktivitet som exempelvis camping, båthamn, båthusområde och badstrand. **Ljusgult** är något eller delvis påverkad strand. Exempelvis nära väg, röjt, hage, brygga och båthus. **Grönt** är naturlig strand med eller utan höga naturvärden alternativt skogsbruk. Stigar och vandringsleder finns markerade som **röda prickar**. De färgade områdena är ofta begränsade i strandskyddsområdet av tomtmarker, jordbruksmarker eller av vägar.

Siljan rött

Stränder som är otillgängliga för allmänheten är belägna där tomtmarkerna sträcker sig ända ner till stranden samt lite här och var där somliga boende har ockuperat stranden utan att äga den. Strandområdena är oftast påverkade mer eller mindre av röjningar, grävningar, stenpirer, murar, byggnader, bryggor, staket och gräsmattor. På ockuperade stränder kan man hitta trädgårdsmöbler, grillplatser, trädgårdsodlingar, båtar samt upplag av virke, ved och jord. Tomtmarker ända ner till stranden finns koncentrerade i Hjortnäsheden, Karlsarvet och söder om Södra Hjulbäck. Ockuperade stränder finns det gott om i Laknäs-Östhanhol där marken är samfärd.

Siljan gult

Stränderna är tillgängliga för allmänheten, men påverkade och omgjorda till campingplatser, badstränder, båthamnar och båthusområden. Dess områden finns jämnt utspridda vid bebyggelse.

Siljan ljusgult

Stränderna är tillgängliga för allmänheten och är något eller delvis påverkade på olika sätt. Dessa områden är oftast gallrade och röjda och där kan man finna vägar, stigar, bryggor, badplatser, båtplatser, stenpirar och gräsmattor. Idag finns många strandområden som tidigare har röjts, men som nu är svårframkomliga eftersom sly och vass har övertagit.

Samfälligheten i Lånäs/Östanshol är ett bra exempel där en övergripande skötselplan har tagits fram för strandområdet. En del röjningar och åtgärder har redan utförts. Slyet ska hållas undan och en trädkontinuitet ska bestå där tall och björk gynnas samt lövträd som sälg och rönn. Äldre tallar anses inte skymma utsikten. Med en skötselplan blir strandens utformning förhoppningsvis mer enhetlig och i vissa områden kan skogsbruk bedrivas. I delar av Sunnanäng samt i Backen och Fornby finns hagar där nötkreatur och får håller undan slyet.

Siljan grönt

Naturliga strandområden med eller utan höga naturvärden finns dels utspridda på enstaka mindre platser samt som sex större områden, östra Östansholsviken, Sveden, väster om bron i Byrviken, i Siljansnäs och mellan Hjortnäs och Tällberg. Det sjätte området sträcker sig från Hjulbäck till Trutsudden men är där mer eller mindre påverkat av skogsbruket, se nedan. Stränderna domineras av sten med en del starr och vass. I strandkanten finns ofta pors, sälg- och albuskar. Buskskiktet övergår oftast i barrskog med lövinslag. Tall dominerar men där finns även gran, en och de vanligaste lövträden björk, al, asp och sälg. Strandområden med höga naturvärden är rasbranter, äldre lövskogar med asp och sälg, våtmarker och barrskogar med grova gamla tallar.

Stigar

Utspridda i kommunen finns stränder med äldre stigar samt på senare tid iordningställda stigar och vandringsleder. Ett utmärkt projekt för att göra stränderna lättillgängliga för allmänheten är "Alviken runt". "Alviken runt" sträcker sig hela vägen runt Alviken och över Storön. Från Storön till Siljansnäs kan man ta sig över den korta sträckan med roddbåt.

Siljan Hjulbäck-Trutsudden

Hela området är ett skogslandskap med en väg som följer hela stranden ca 50 meter från strandkanten. Ovanför vägen bedrivs aktivt skogsbruk och består idag av hyggen eller tall- och granföryngringar (1-20 år). Endast 4 mindre skiften har ännu inte avverkats. Mellan vägen och strandkanten bedrivs oftast aktivt skogsbruk. Där finns en del strandområden med äldre skog.

Stränderna är övervägande steniga men i en del vikar finns fina sandstränder. Ett tiotal strandtomter ligger utspridda med bryggor och byggnader. Vid Flottanäsudden ligger en övergiven äventyrsanläggning ovanför och nedanför vägen. En stor tämligen övergiven fönsterlös byggnad finns en bra bit ovanför vägen. Vid strandkanten finns en bastubyggnad.

Andelen skogsområden med äldre skog är inte stor. Viktiga element som gamla grova tallar, död ved, torrträd, högstubbar, aspar och gamla lövträd finns utspridda men är lätt räknade. På hela Trutsudden inklusive strandkanterna bedrivs intensivt skogsbruk med undantag av några få skiften med gammal skog. Slaguggla och stjärtmesar har observerats i området.

Del av Österdalälven

I Tunsta finns övervägande tomtmarker som går ända ner till stranden. De flesta har en brygga och en del har båthus. Längst in i viken finns en samlad båtplats där de flesta båtarna ligger uppdragna i strandkanten. Där finns flera bryggor varav de flesta är ruckliga. På udden ligger reningsverket. Söderut finns jordbrukslandskap med en brant raskant ner till älvens sandstrand. Där finns en rik mångfald av olika träd och buskar både levande och döda. Flera lågor ligger i vattnet. Området bör bevaras orört. Längre söderut övergår jordbrukslandskapet i skogsbruk och rasbranten mattas ut. Enstaka tomtmarker med byggnader och bryggor ligger utspridda.

Förslag på en strandplan för stränder i Siljan och delar av Österdalälven

Röda områden

1. Strandtomter nybildas inte.
2. Strändernas utbredning kan minskas om de ockuperade stränder åtgärdas och görs tillgängliga för allmänheten. Detta kräver då en del arbete dels av och kommunen och av ockupanten. En översyn bör göras med jämna mellanrum.
3. Skapa stigar och vandringsleder där det är möjligt.
4. Informera om lagliga och olagliga förändringar av stranden.

Gula områden

1. Utveckla befintliga båthamnar, båthusområden, badstränder och camping istället för att flera enskilda bildas.
2. Planera nya platser vid utökade bostadsområden, LIS. I detaljplanen kan kommunen upphäva strandskyddet i sådana områden. Vid varje sådant beslut ska en fri passage lämnas för allmänheten.

Ljusbåda områden

1. Gemensamma skötselplaner för att öka attraktionen och tillgängligheten. Stimulera och uppmuntra bysamfälligheter och markägare att sköta stranden och ev söka EU-bidrag.
2. Hänvisa bryggor, båthus och båtplatser till samlade, för området, naturliga platser.
3. Vid byggnationer av bryggor eftersträva en funktion. Rekommendera flytbryggor.
4. Informera om allemansrätten, nyttjanderätt av bryggor på allmän strand samt lagliga och olagliga åtgärder, ex grävningar.
5. Underhålla befintliga stigar och vandringsleder samt skapa nya.

Gröna områden

1. Sparas för att markera naturliga bygränser.
2. Sparas för framtiden för att med tiden utveckla höga värden för turism, friluftslivet, växt- och djurlivet.
3. Sparas som viktig funktion – biologiskt filter och spridningskorridor för arter.
4. Skapa stigar och vandringsleder vid behov.

Hjulbäck till Trutsudden

- Området mellan stranden och vägen: Biotopskyddas(skogsbruket Ett önskvärt sätt att bedriva skogsbruk i området fram till Trutsudden vore att låta vägen utgöra en naturlig gräns för skogsbruket och låta hela strandzonen, från stranden till vägen, lämnas för fri utveckling. Då skulle cyklister eller vandrare på väg till det kommunala reservatet Vaverön uppleva en aning av vildmarkskänsla samt att växt- och djurlivet får en frizon. Området kan med tiden utveckla höga värden för växt- och djurlivet samt friluftslivet.
- Om det blir aktuellt att bebygga tomter bör dessa bli samlade runt redan befintliga. Äventyrsanläggningen bör antingen renoveras och utnyttjas eller rivs samt återplantera marken med skog.
- Länsstyrelsen utökar strandskyddet till 300 m för att säkerställa att strandområdet mellan Siljan och vägen förblir orört.
- Skapa vandringsled/stig om behov finns

Alviken

- Uppmuntra bybor att underhålla befintlig vandringsled
- Uppmuntra till gemensam skötselplan (röjningar av sly och vass)
- Skydda det fågelrika alkärret
- Anlägga en gemensam båthamn i Alvik vid bäckutflödet (LIS-område)
- Utveckla båthamnen i sydöstra delen vid redan befintlig (LIS-områden)

Byrviken

- Uppmuntra bybor att underhålla befintlig vandringsled
- Uppmuntra till gemensam skötselplan (röjningar av sly och vass) i bostadsområden
- Utveckla båthamnen i Gassarvet (LIS-område)
- Återställa ett litet ockuperat strandområde i Gassarvet
- Vid utökning av tomter i Räckväl bevara ett skogsområde mellan Räckväl och brofästet för att bevara bystrukturer.
- Vid utökning av tomter i Räckväl samordna en badplats och båthamn. (LIS-område)

Fornby till Hjulbäck

- Bygga ångbåtsbrygga vid rastplatsen
- Uppmuntra bybor att underhålla befintlig vandringsled i Hjulbäck

Åkerö

- Uppmuntra bybor att underhålla befintlig vandringsled
- Planera gemensam båthamn om behov finns

Karlsarvet

- Anlägga badstrand på redan befintlig iordningställd mark nedanför träindustrin (LIS-områden)
- Uppmuntra till gemensam skötselplan (röjning av sly) i bostadsområden
- Skapa stig/vandringsled.

Västanvik

- Uppmuntra bybor att underhålla befintlig vandringsled
- Ordna fri passage norr om campingplatsen

Grytnäs

- Uppmuntra bybor att underhålla befintlig vandringsled

Hjortnäsheden

Sunnanäng till Hjortnäs

- Uppmuntra bybor att underhålla vandringsled/stig
- Ordna fri passage söder om Hjortnäs badplats

Fältviken

- Utveckla båthusområdet och en båthamn (LIS-område)
- Ordna fri passage och utveckla en allmän badstrand i viken

Hjortviken till Tällberg

- Uppmuntra till bevarandet av vandringsleden
- Återställa ockuperat område med permanent uppställda husvagnar
- Bevara stranden orörd
- Angående planområdet Tällberg, se kommentar 2010-01-26

Laknäs till Östanhol

- Ta del av samfällighetens skötselplan
- Åtgärda ockuperade stränder
- Skapa vandringsled

Östanholsviken

- Ta del av samfällighetens skötselplan
- Utveckla den gemensamma båthamnen i Stenbyn(LIS-område)
- Återställa ”strand med traktordäck” i östra delen av kommunen
- Bevara östra delarna av stranden i kommunen orörd

Älven, Tunsta – söderut

- Utveckla stranden söder om bron till båthamn om behov finns. Området känns idag ”ovårdat” och outnyttjat. (LIS-område)
- Utveckla den innersta viken i Tunsta till båthamn och badstrand. Riva ruckliga bryggor. Bygga nya gemensamma bryggor. (LIS-område)

- Om behov finns att planera tomter söder om reningsverket, minska strandskyddet till 50 m, inkludera fri passage och utveckla den redan lite äldre befintliga badstranden. Förbjuda båtplatser. (LIS-område)
- Bevara älvens karakteristiska rasbranter med naturvärden. Stranden är inget naturligt vandringsområde eller båtplatsområde.

Sammanfattning av strandplanen

1. Bevara och skydda värdefulla stränder för framtiden
2. Återställa ockuperade stränder och göra tillgängliga för allmänheten
3. Uppmuntra byborna till skötselplaner av strandområdet.
4. Öka framkomligheten för allmänheten genom att skapa stigar och vandringsleder
5. Informera om allemansrätten och lagliga/olagliga förändringar av strandområdet
6. Planera för LIS-områden - båthamnar och badplatser vid bostadsområden samt bostadsområden

LIS, Landsbygdsutveckling i strandnära områden

- För Siljan gäller: Kommunen skall vara restriktiv när de pekar ut LIS-områden
- För sjöar gäller: Kommunen kan peka ut LIS-områden
- Områden med lågt bebyggelsestryck
- Områden med god tillgång till stränder
- Kommunen ska kunna motivera hur LIS-området långsiktigt bidrar till positiva sysselsättningseffekter
- Kommunen skall ange lämpliga åtgärder
- Allmänheten skall ha fortsatt tillgång till stranden